
YAPIM İŞLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: BURDUR İLİ ADNAN MENDERES İLKÖĞRETİM OKULU ÖRNEĞİ

Kemal Tuşat YÜCEL^{1*}

Halil ÇELEBİ²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği, Isparta,
tusat2001@hotmail.com, (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7961-4950>)

*Sorumlu Yazar

ARAŞTIRMA MAKALESİ – TÜRKÇE

Özet

İnşaat sektöründe yaşanan iş kazaları diğer sektörlere oranla her zaman daha fazla olmakla birlikte yüksek oranda can ve mal kayıplarına neden olmaktadır. Ayrıca iş kazaları çalışmalarını kesintiye uğratarak firmaların verimliliğini düşürmek ve maliyetleri arttırmak suretiyle sektörü olumsuz yönde etkilemektedir. Çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıkları riskleri konusunda bilgilendirilmesi ve riskler karşısında işverenlerin alacağı önlemlerin bilimsel bir temele oturtulması “iş sağlığı ve güvenliği” kavramlarını doğurmuştur. Dünyada ve ülkemizde yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıkları sayısındaki artış iş sağlığı ve güvenliği kavramlarını oldukça önemli hale getirmiştir. Bu tez çalışmasının temel hedefi inşaat sektöründe meydana gelen ve sonuçları ağır tablolar meydana getiren iş kazalarının azaltılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı, iş güvenliği, 6331 sayılı kanun

Evaluation Of Occupational Health And Safety In Construction Works: The Example Of Adnan Menderes Primary School In Burdur

Abstract

There may be more time, more time, more time, more time. In addition, detailed information about increasing and reducing the productivity of companies operating intact without occupational accidents. Informing the employees about the risks of occupational accidents and diseases and putting the plans of the employers on a scientific basis to be risky have led to the concepts of “work-oriented and safety”. An increase in the number of occupational accidents and diseases in the world and in our country has made the concepts of business world and security very important. The main purpose of this thesis is to reduce the number of accidents in the construction sector, which are emerging in heavy tables.

Keywords: Occupational health, occupational safety, occupational health and safety law no. 6331.

1. Giriş

Dünyada ve ülkemizde hızla gelişen makineleşme ve teknolojik ilerleme ile birlikte çalışma koşullarının kötüye gitmesinin önüne geçmek için kanunlar çıkartılmış ve denetim mekanizmaları oluşturulmuştur. Makineleşme sonucu rekabet ortaya çıkarak piyasada daha güçlü olmak adına çalışma koşulları göz ardı edilerek karlılığa ve şirketlerin devamlılığına odaklanılmıştır. Bu dönemde çalışanların sağlığının ikinci plana atılması sonucu çalışanlar örgütlenerek çalışma alanlarının daha güvenli olması adına çalışmalara başlamıştır.

Türkiye’de ve dünyada iş kazalarının önüne geçilmesi adına atılacak adımlar gündemi meşgul eden konulardan biridir. Atılan adımlar neticesinde kanunlar çıkarılmıştır, bu kanunların uygulanabilmesi için de denetim mekanizmaları devlet eliyle kurulmaya başlamıştır. Tüm bu çalışmaların akabinde İş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulması ve benimsenmesi için gereken altyapı devlet- çalışan- işveren ayağının iş sağlığı ve güvenliği bilincini idrak etmeleri yeterli eğitim ve donanımına sahip olmaları ile mümkün olacaktır.

Çalışmada, Burdur İli Adnan Menderes İlköğretim Okulu Yapım İşİ İş Kazaları, KKD kullanımını gibi parametreler analiz edilerek iş sağlığı ve iş güvenliği yönünden incelenmiştir (Anonim, 1993; Bengi Senekerim, 2011; Demircioğlu & Centel, 2003; ILO, 1981; ILO 1985; Müngen, 1997; Özkılıç, 2005; SGK, 2016; Yasan & Küçük, 2005).

2. Materyal ve Metot

Adnan Menderes İlköğretim Okulu Yapım İşİ Burdur İli Gölhisar İlçesi Armutlu Mevkii de

yer almaktadır. 2013 yılı Ekim ayında şantiye kurulumu ile inşaat başlamış olup, okulun eğitim öğretim için faaliyet gösterebilmesi adına tempolu bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar İş sağlığı ve güvenliği (İSG) açısından incelenmeye alınmıştır. 18 ayda tamamlanan inşaat sürecinde İSG kanun ve tüzüklerine azami ölçüde uyulmaya çalışılmış, inşaat sürecinde çalışanlarda kalıcı fiziksel hasar veya ölüm meydana gelmemiştir.

Ülkemizde faaliyet sürdüren tüm firmalar için henüz yeni bir terim olan “Risk Değerlendirmesi” kavramı iş sağlığı ve güvenliği (İSG) Yönetmeliğinde “işyerlerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin, işçilere, işyerine ve çevresine verebileceği zararların ve bunlara karşı alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla yapılması gerekli çalışmalar” olarak betimlenmiştir.

“Risklerin ortaya çıkma olasılığını ve ortaya çıktıklarında meydana getirecekleri şiddeti hesap etmeye yarayan işleme Risk Değerlendirmesi denir” tanımı risk değerlendirmesi için yapılan geçerli ve kabul gören tanımlamalardan birisidir.

Risk: Meydana gelebilecek zararlı bir olayın sonuçları ve oluşma olasılığının bileşkesi

Kabul Edilebilir Risk: Kuruluşun, yasal zorunluluk ve kendi İSG politikası dikkate alındığında, dayanabileceği düzeye indirilmiş risk

Zarar: İnsanların yaralanması, hastalanması, malın, çalışılan yerin zarar görmesi ve bunların birlikte gerçekleşmesine neden olabilecek potansiyel kaynak veya durum.

Risklerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Risk odak noktalarının bulunmasından akabinde, risklerin değerlendirilmesi ve risklerin hesaplanması süreci başlar. Belirlenen risklerin değerlendirilmesi kapsamında ilk olarak mevcut risklerin bir sıraya konulması gerekmektedir ki önem sırasına göre öncelikler doğrultusunda bir an önce önlemler alınabilsin.

Kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanımı inşaat firmalarında ve diğer firmalarda olduğu gibi kazaları ve hastalıkların önüne geçebilmek için en çok dikkate alınması gereken unsurdur.

Acil Durum Planları

Acil durumlarda çalışanların yapması gerekenler iş kazası, deprem, yangın ve sabotaj acil durum planlarında bildirilmiştir. Bütün personeller bu planlara uymakla sorumludur. (Referans).

- İş Kazası Müdahale Planı (Referans)
- Yangın Müdahale Planı (Referans)
- Döküntü – Sızıntı Müdahale Planı (Referans)
- Terör - Sabotaj Müdahale Planı (Referans)
- Doğal Afetler (Deprem – Sel) Müdahale Eylem Planı (Referans).

3. Araştırma Bulguları ve Değerlendirme

Burdur İli Adnan Menderes İlköğretim Okulu Yapım İşleri Burdur İli Gölhisar İlçesi içerisinde yer almaktadır. 4 587.33 m² alanlı arsa içerisinde yer alan 4 000 00 m² inşaat alanlı yapıdan oluşmaktadır. 2013 yılı ekim ayında inşaata başlanmış olup 2015 yılı mart ayında yapımı tamamlanmıştır.

Çalışma kapsamında toplamda 21 iş kazası meydana gelmiş olup 26 kayıp iş günü oluşmuştur. Meydana gelen iş kazalarının türüne göre sayıları Tablo 1’de verilmiştir. Ortaya çıkan iş kazalarının çoğu önemli iş kayıplarına yol açmamıştır. Fakat iş programını olumsuz yönde etkileyip ek maliyetlere sebep olmuştur.

Tablo 1. İş kazası türleri ve sayıları

İş Kazası Türü	İş Kazası Sayısı
Yüksekten Düşme	6
Malzeme Batması	2
Elle Taşıma	4
El Aletleri Kullanımı	5
Diğer İş Kazaları	4

İş kazaları şantiyenin 18 ayda tamamlanması ve 6 aylık zaman dilimlerinde çalışılmasına bağlı olarak bakıldığında (Şekil 1), bütün iş kaza türleri dönem işe başlama aylarında yüksek olduğu ve giderek azalma eğilimi gösterdiği görülmektedir.

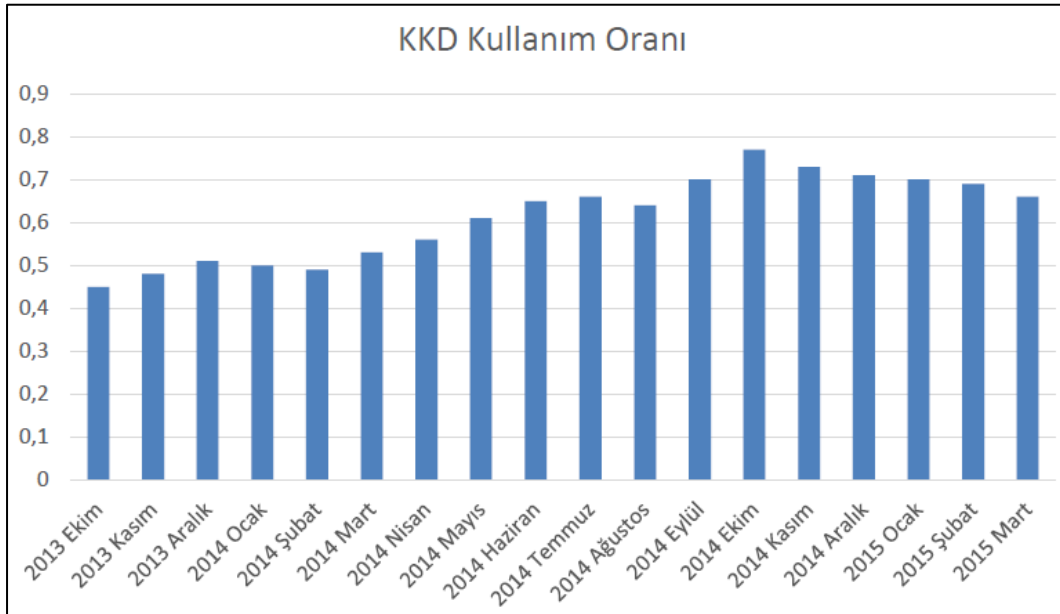
Adnan Menderes İlköğretim Okulu İşinde verilen eğitimler ve teşvikler ile kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanımı artmıştır. Kişisel koruyucu donanım kullanımı ile yaşanan iş kazaları Şekil 2’de birlikte verilmiştir.

İş kazalarının gün içinde saatlik dağılımı Şekil 3 ile verilmiştir. İş kazaları genel olarak öğlen 12.00’den önce gerçekleştiği görülebilmektedir.

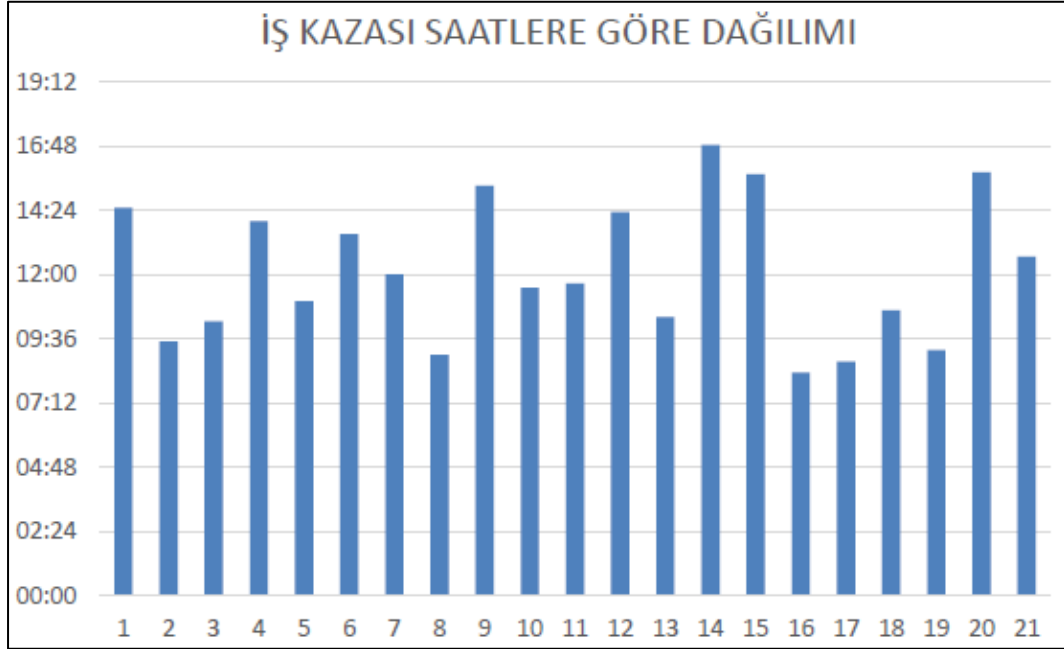
Adnan Menderes İlköğretim Okulu Yapım İşinde çalışanların önemli bir bölümü 30-39 yaş aralığında bulunmaktadır. İş kazalarının yaşa göre dağılımları Şekil 4 ile verilmiştir.

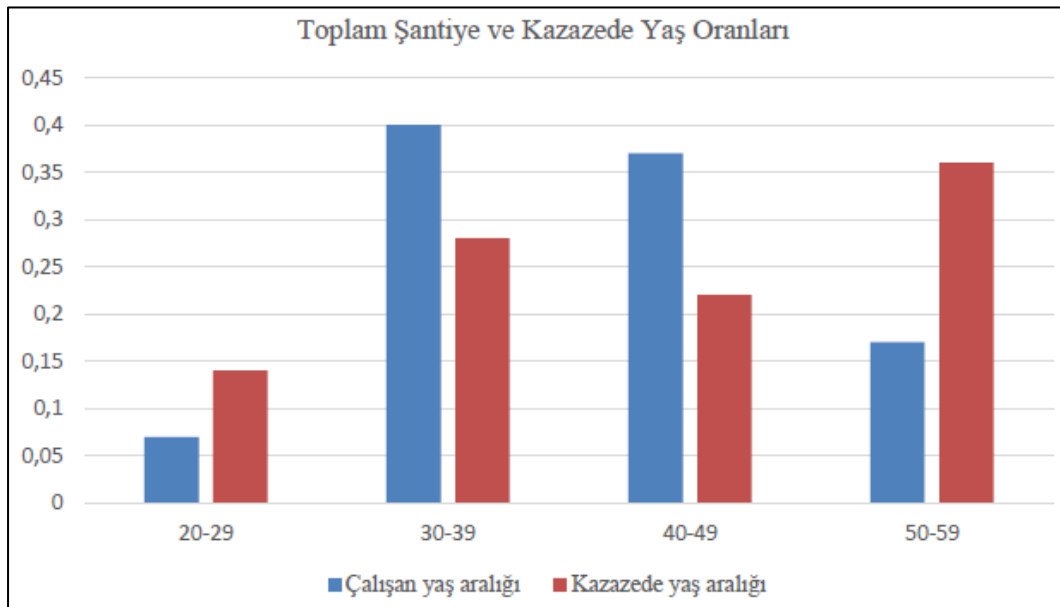
Şekil 1. Adnan Menderes İlköğretim Okulu yapım İşi Şantiyesi kaza sayılarının dağılımı

Şekil 2. Adnan Menderes İlköğretim Okulu yapım işi çalışanların aylara göre kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanım oranı.

Şekil 3. Adnan Menderes İlköğretim Okulu yapım işi iş kazalarının saat dilimlerine göre dağılımı.

Şekil 4. Adnan Menderes İlköğretim Okulu yapım işi kazazede çalışanların yaş oranı

4. Sonuçlar ve Öneriler

İş kazaları şantiyenin 18 ayda tamamlanması ve 6 aylık zaman dilimlerinde çalışılmasına bağlı olarak bakıldığında, bütün iş kaza türlerinin dönem işe başlama aylarında yüksek olduğu ve giderek azalma eğilimi gösterdiği görülmektedir.

Çalışma saatleri bakımından iş kazalarının daha çok 12:00'den önce vuku bulduğu görülmektedir. Bu durum iş kazalarının işçilerin çalışmaya başlama saatlerinde dalgınlıklarının ve tehlikeli davranışlarının daha çok olduğunu göstermektedir.

Kaza geçiren kişilerin yaş oranları değerlendirildiğinde ise 50-59 yaş grubunda yer aldığı gözlemlenmektedir.

İş kazalarını önlemek için öncelikle proaktif tedbirlerden olan risk analizleri yapılarak risk değerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu suretle kabul edilebilir risk sınırları oluşturularak bu kapsamda çalışan ve işler için gereken tedbirler alınmak suretiyle iş kazaları önlenbilir.

Bunlara ilaveten; inşaat ortamında maliyetin düşük ya da yüksekliğine bakılmadan kazadan önce gereken tedbirlerin alınması işveren ve işçiler açısından daha güvenli ve sağlıklı bir iş ortamının yaratabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

5. Teşekkür

Bu çalışma SDÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından 3967-YL2-14 numaralı proje olarak desteklenmiştir.

6. Kaynakça

Anonim, 1993. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği. T. Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Çalışma Ortamı, Fişek Özel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yayını, Sayı: 10

Bengi Senekerim, 2011. Sağlık ve İş Güvenliği. (Online) http://www.takimceligi.com/index.php?option=com_content&view=article&id=317&Itemid=289

Demircioğlu M. & Cental T., 2003. İş hukuku yenilenmiş 9. Baskı, Beta Yayınları

ILO, 1981. 155 No'lu İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşme

ILO, 1985. 161 No'lu İş Sağlığı Hizmetleri Sözleşme

Müngen U., 1997. İnşaat Mühendisliği Eğitiminde, İş Güvenliği Konusunda Önemi ve Bir Uygulama Örneği, TMH

Özkılıç Ö., 2005. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri ve Risk Değerlendirme Metodolojileri, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayınları, Yayın No: 246

SGK İstatistik Yıllığı, 2016. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), İstatistik Yıllığı, Yıl: 2004-2016

Yasan G., Küçük S., 2005. İş sağlığı ve Güvenliği – Risk Değerlendirme. Son Gelişmeler Işığında, İş Sağlığı ve Güvenliğinde Teknik ve Hukuki Boyut Eğitimi Notları, İstanbul Sanayi Odası Eğitimleri, İstanbul